

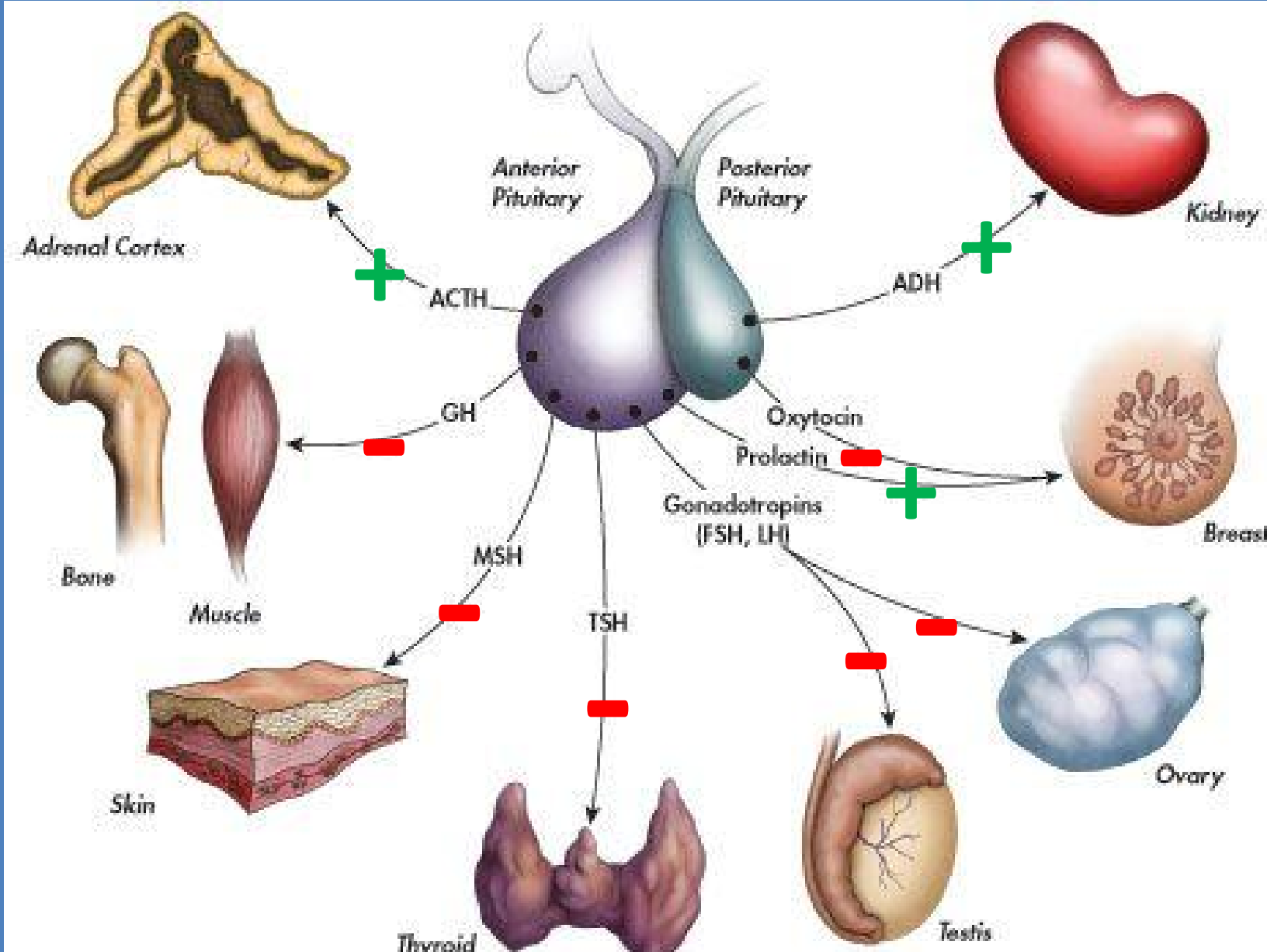
Změny tyreoidální funkce u kriticky nemocných – diagnostické problémy

Jan Jiskra
3. Interní klinika 1. LF UK a VFN
Praha

Základní fakta...

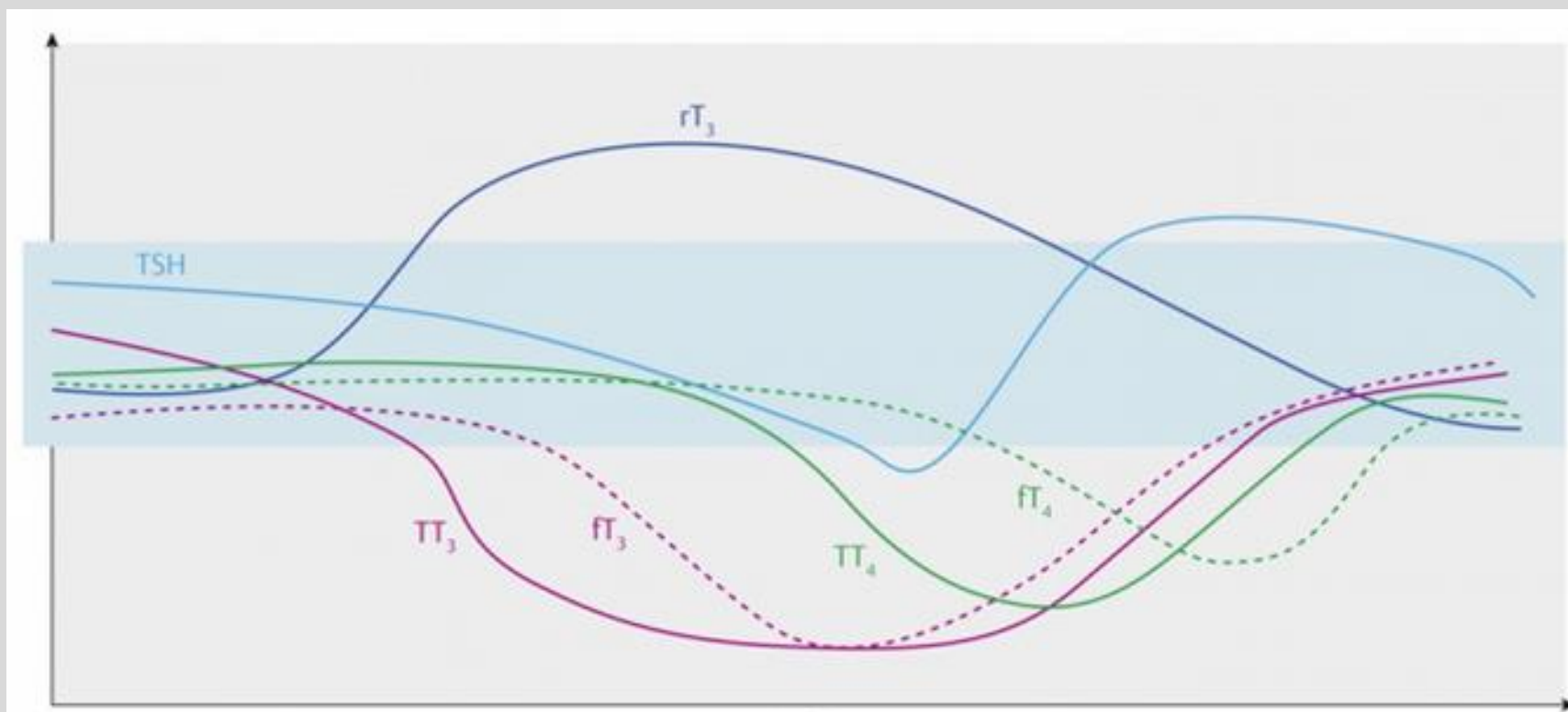
- Laboratorní vyšetřování tyreoidální funkce u kriticky nemocných je obtížné a nespolehlivé
- Tyreoidální testy by se neměly u kriticky nemocných vyšetřovat, není-li závažné podezření
- Když už se vyšetřují, samotný TSH není spolehlivý a je třeba iniciálně vyšetřit i FT4 (TT4)
- Změny v rámci NTIS mohou být částečně maladaptací, léčba však nesnižuje mortalitu

Definice pojmů

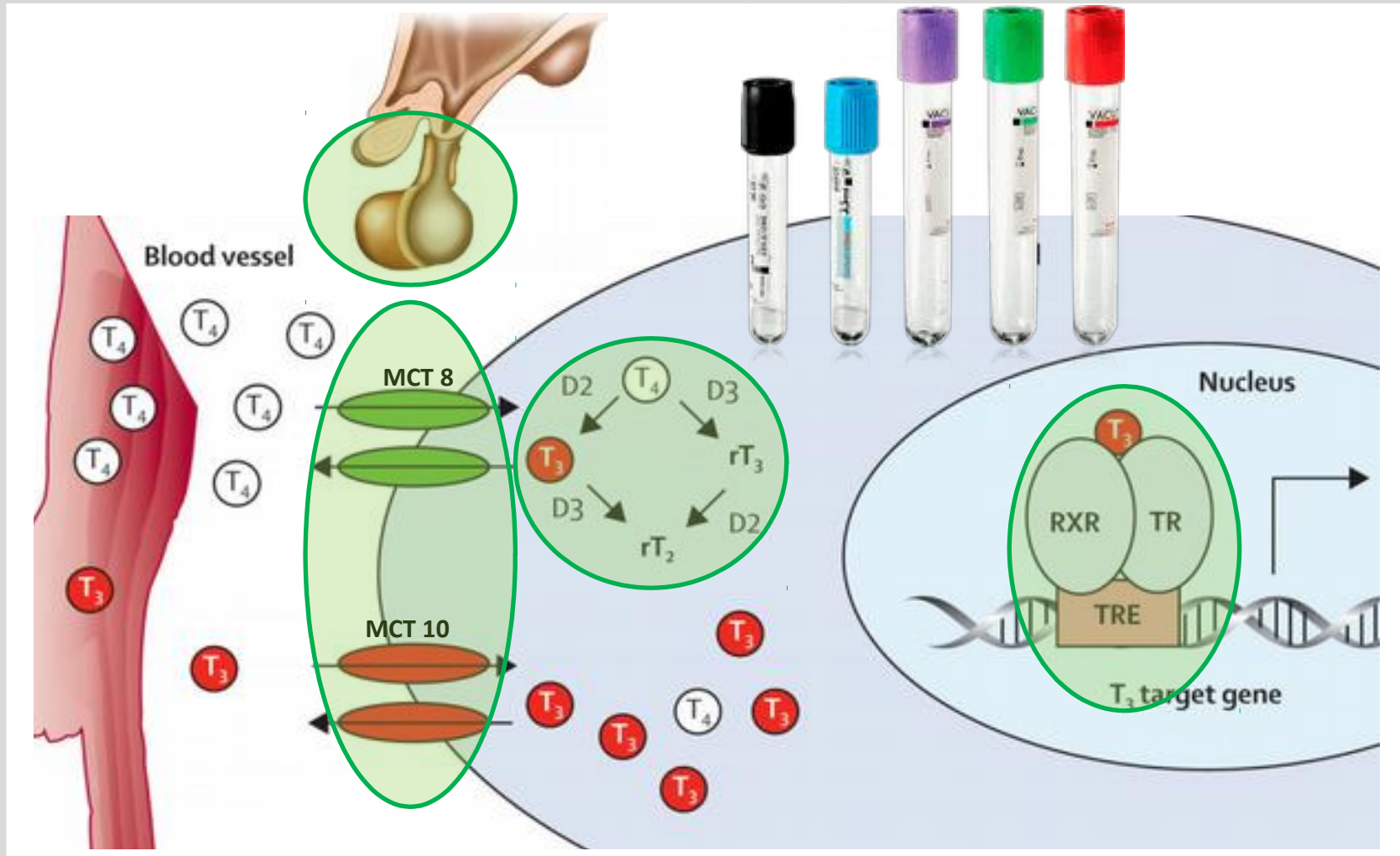
- „Syndrom nízkého T3“
- „Sick euthyroid syndrome“
- „Netyreoidální (nespecifická) suprese TSH“
- **„Non thyroidal illness syndrome (NTIS)“**
  - _ část osob má pravděpodobně i tranzientní centrální hypotyreózu...

Průběh tyreoidálních parametrů u akutního onemocnění

Patogeneze NTIS

sekrece TRH a TSH, dejodázy D1 D2 a D3, transportéry, receptory, interference

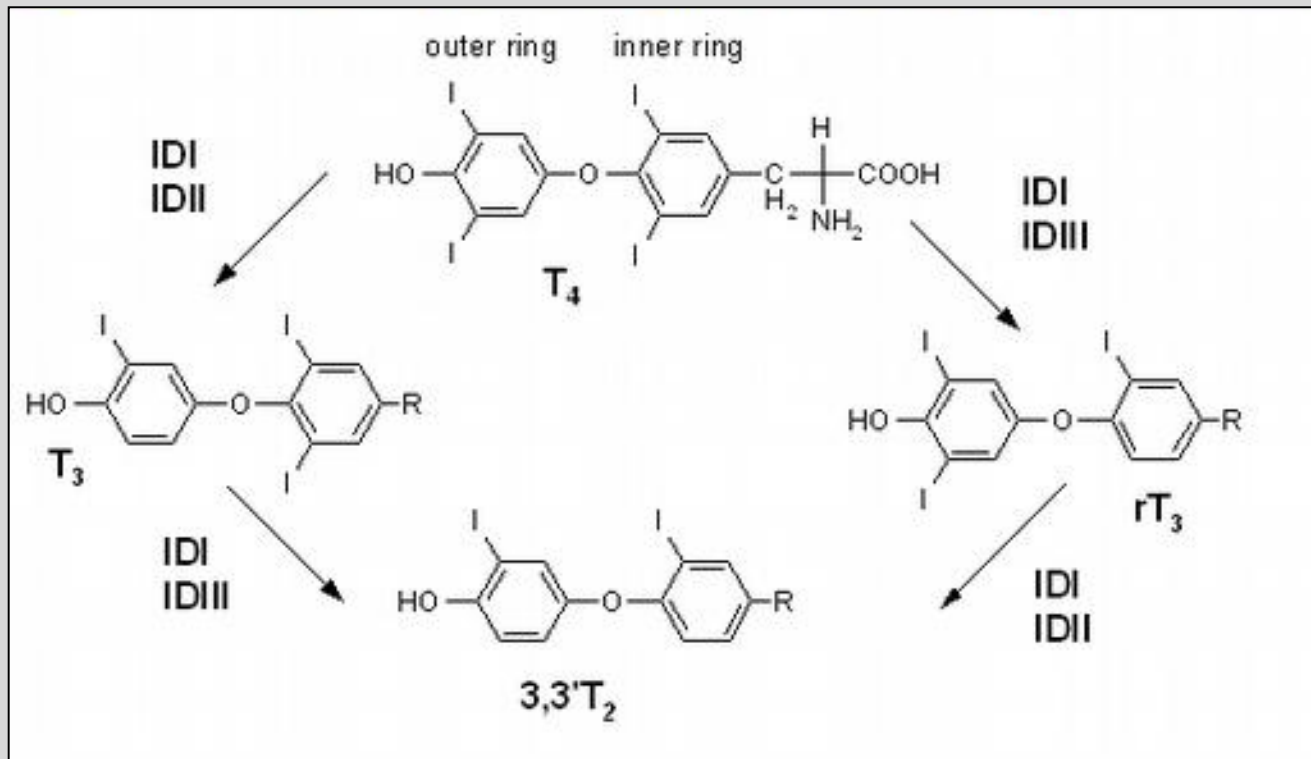
Upraveno podle: Fliers et al., Lancet Diabetes Endocrinol, 2015

Dejodázy

aktivační 5' (D2)

inaktivační 5 (D3)

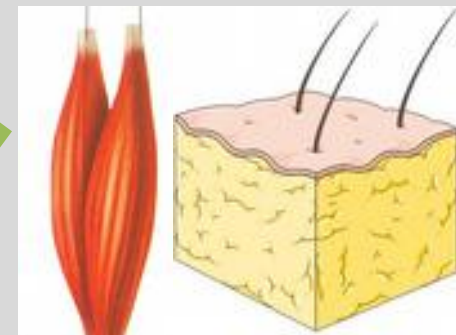
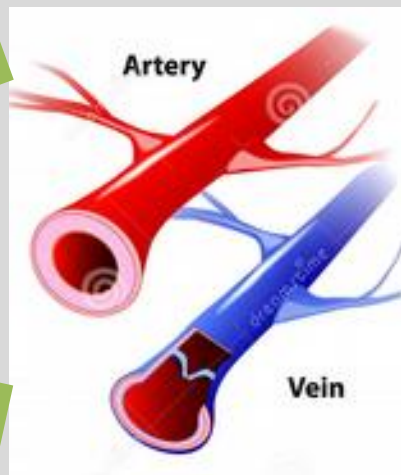
obojetná '5/5 (D1)

TYP	D1	D2	D3
Účinek	5' nebo 5	5'	5
Lokalizace	játra, ledviny, thyroidea hypofýza	hypofýza, mozek, hnědý tuk thyroidea, srdce, kosterní sval	mozek, kůže, děloha, placenta, plod, játra

Příčiny poklesu sérového T3 v kritických stavech

Snížení tyreoidální a jaterní produkce T3

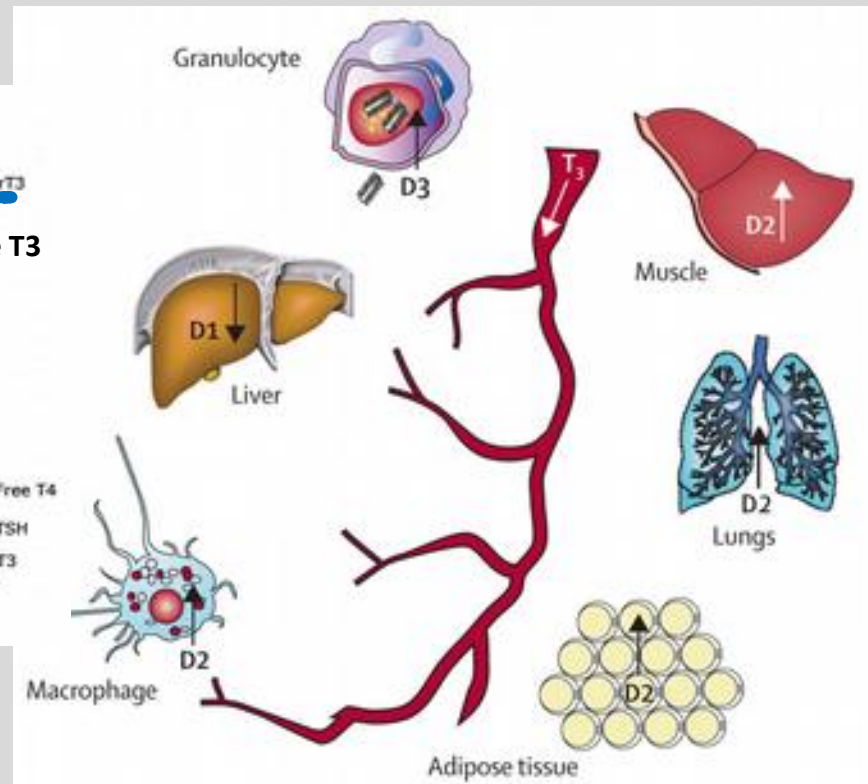
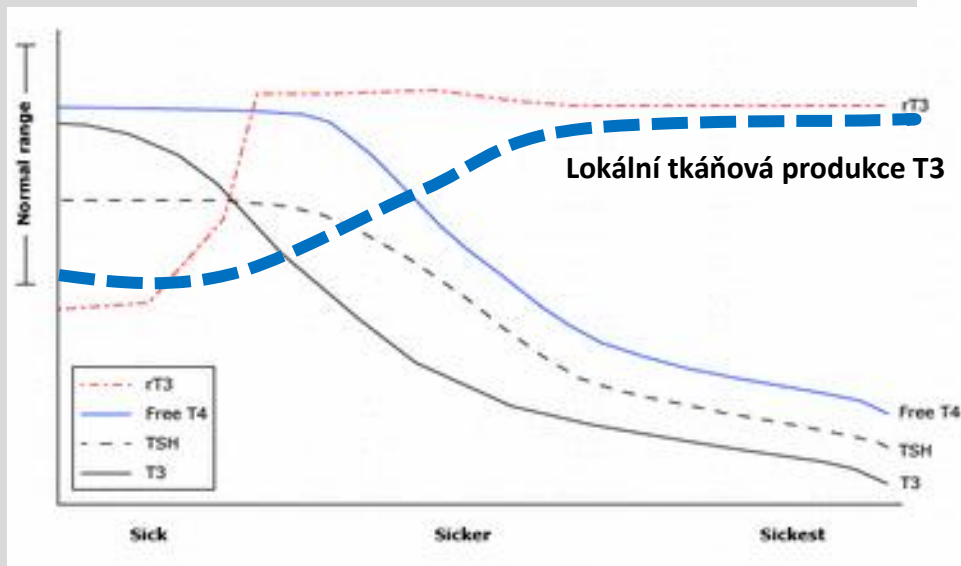
Inhibice 5' dekodázové aktivity

- vysoký endogenní/exogenní kortizol
- léky (amiodaron, propranolon)
- cirkulující inhibitory
  - neesterifikované mastné kyseliny
  - cytokiny (TNF, IFN, NFkappaB)

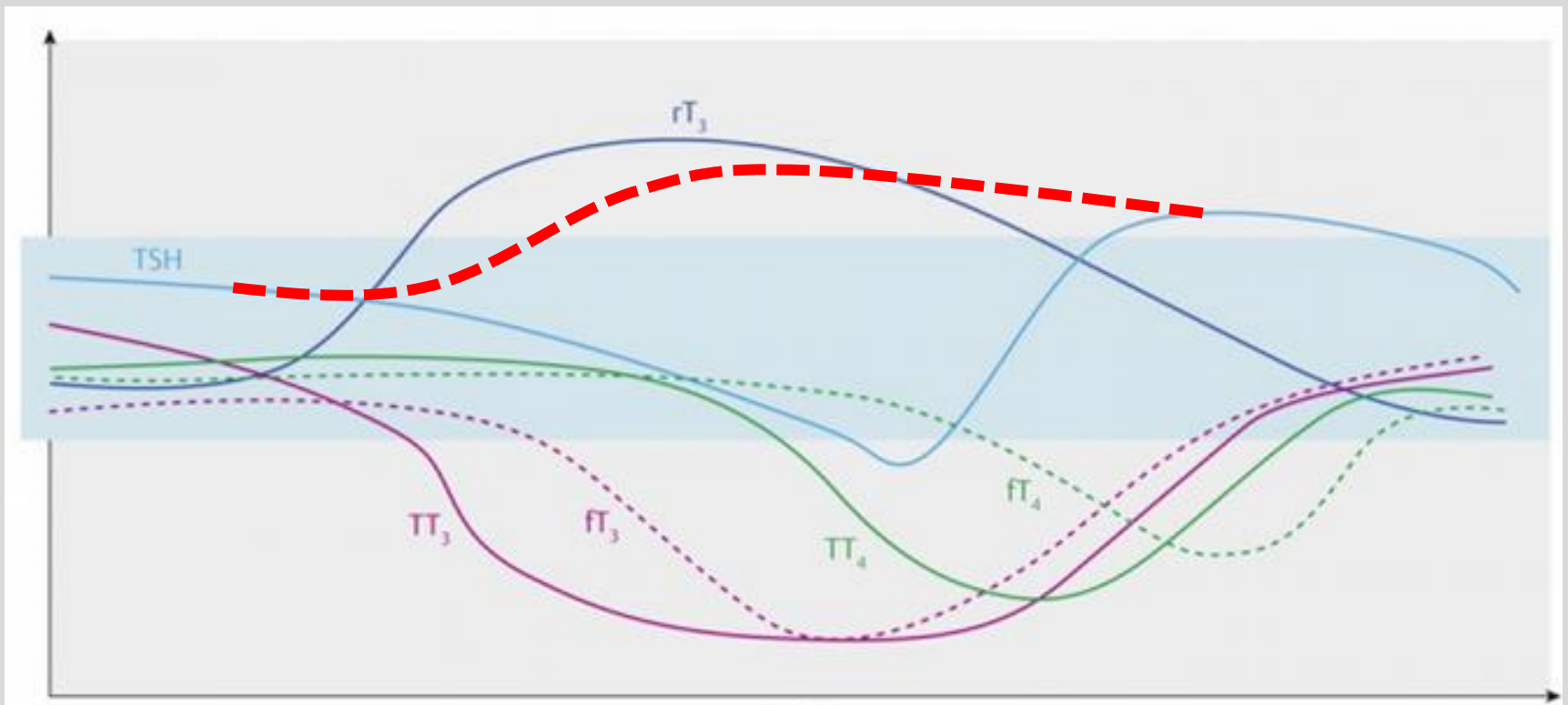

U NTIS dominuje autonomní regulace T3 v periferních tkáních nezávisle na jeho sekreci a plazmatickém poolu

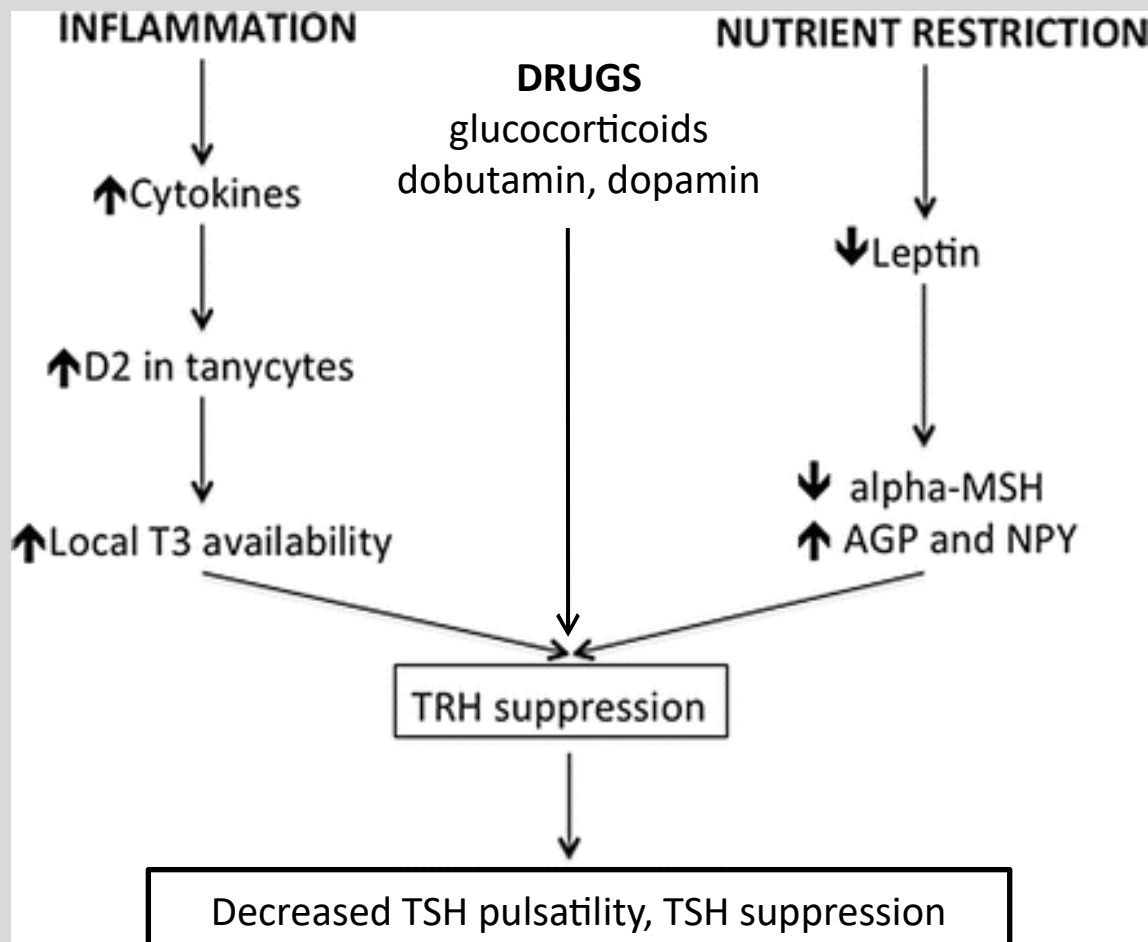
- klesá tyreoidální produkce T3 a jaterní „aktivační D1“ konverze T4 na T3 a naopak stoupá „aktivační D2“ konverze T4 na T3 v tuku a svalech
- stoupá „inaktivační D3“ konverze T4 na rT4 a T3 na T2 v játrech a klesá v perif. tkáních
- makrofágy v sepsi exprimují D2, granulocyty D3...

Absence adekvátního vzestupu/pulsatility TSH ...
jde o centrální hypotyreózu (maladaptaci)?

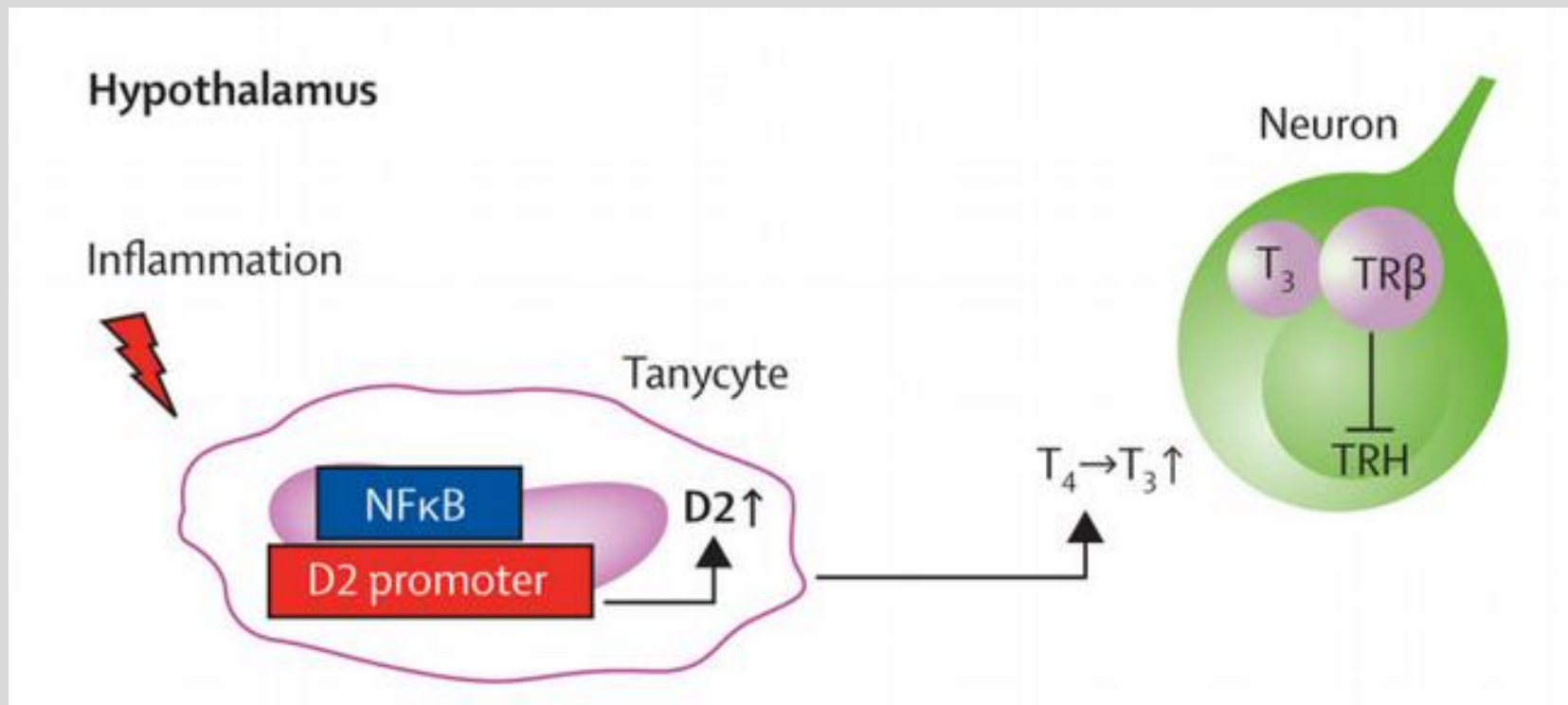
Patogeneze „centrální hypotyreózy“

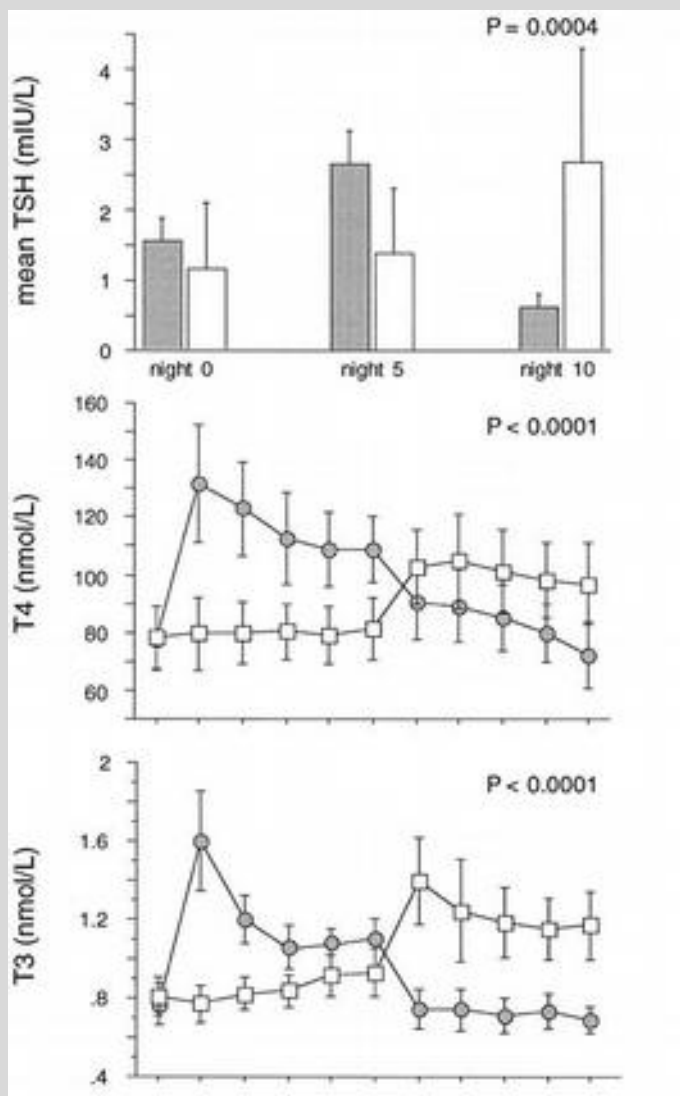
Klinická pozorování:

- menší noční vzestup TSH
- normální reakce TSH na TRH
- změna glykosylace TSH (nižší bioaktivita)
- infuze IFN alfa snižovala u TSH

Zánět zvyšuje aktivitu D2 v tanocytech 3. mozkové komory a konverzi T4 na T3 a snižuje expresi TRH mRNA

Reakce TSH, T4 a T3 na infuzi GNRH a TRH ve srovnání s placebem

Plné

1.-5. den GHRH+TRH

6.-10. den placebo

Prázdné

1.-5. den placebo

6.-10. den GHRH+TRH

Van den Berghe et al., JCEM, 1999

UpToDate: „...všechny metody stanovení FT4 včetně LC/MS-MS jsou u kriticky nemocných nespolehlivé...“

Proč?

- Změny při NTIS mají u každého pacienta jiný časový průběh
- Změny vazebných bílkovin a distribučního prostoru
  - dysekvilibrační dialýza, lepší informaci možná poskytne TT4
- Koncentrace in vitro nemusí odpovídat séru a ta nemusí být obrazem dostupnosti T3 v tkáních
  - autonomní regulace dejodázami
- Pacienti dostávají řadu léků...

Pokles TSH je převážně v důsledku centrální hypotyreózy, zatímco změny FT4 jsou více ovlivněny interferencemi

Vliv léků

Drugs that cause hypothyroidism, hyperthyroidism, or changes in thyroid function tests

Drugs causing hypothyroidism

Inhibition of thyroid hormone synthesis and/or release – thionamides, lithium, perchlorate, aminoglutethimide, thalidomide, and iodine and iodine-containing drugs
kelp tablets, potassium iodine solutions (SSKI), Betadine douches, topical antiseptics

Decreased absorption of T4 – cholestyramine, colestipol, colesevelam, aluminum hydroxide, calcium carbonate, sucralfate, iron sulfate, raloxifene, omeprazole, lansoprazole, lanthanum carbonate, and chromium; malabsorption syndromes can also diminish T4 absorption

Immune dysregulation – interferon alfa, interleukin-2, ipilimumab, alemtuzumab, pembrolizumab, nivolumab

Suppression of TSH – dopamine

Possible destructive thyroiditis – sunitinib

Increased type 3 deiodination – sorafenib

Increased T4 clearance and suppression of TSH – bexarotene

Drugs causing hyperthyroidism

Stimulation of thyroid hormone synthesis and/or release – iodine, amiodarone

Immune dysregulation – interferon alfa, interleukin-2, ipilimumab, alemtuzumab, pembrolizumab

Drugs causing abnormal thyroid function tests without thyroid dysfunction

Low serum TBG – androgens, danazol, glucocorticoids, slow-release niacin (nicotinic acid), L-asparaginase

High serum TBG – estrogens, tamoxifen, raloxifene, methadone, 5-fluorouracil, clofibrate, heroin, mitotane

Decreased T4 binding to TBG – salicylates, salsalate, furosemide, heparin (via free fatty acids), certain NSAIDs

Increased T4 clearance – phenytoin, carbamazepine, rifampin, phenobarbital

Suppression of TSH secretion – dobutamine, glucocorticoids, octreotide

Impaired conversion of T4 to T3 – amiodarone, glucocorticoids, contrast agents for oral cholecystography (eg, iopanoic acid), propylthiouracil, propranolol, nadolol

Nejdůležitější léky s vlivem na TSH, TT4 a FT4

Změna	Léky
Pokles TSH	<ul style="list-style-type: none"> • glukokortikoidy, dopamin, dobutamin
Vzestup TT4 (vzestup TBG)	<ul style="list-style-type: none"> • estrogeny, tamoxifen, raloxifen, clofibrát
Vzestup FT4	<ul style="list-style-type: none"> • heparin, salicyláty, NSAID, furosemid, amiodaron • levotyroxin (odběr po požití nebo interferující protilátky)
Pokles TT4 (pokles TBG)	<ul style="list-style-type: none"> • androgeny, glukokortikoidy
Pokles FT4	<ul style="list-style-type: none"> • zvýšená clearance T4 (phenytoin, carbamazepin) • zvětšení extracelulárního kompartmentu a změny jaterních bílkovin (TBG, albuminu a prealbuminu) • inhibice vazby T4 na TBG (mastné kyseliny např. v parenterální výživě) vedou k poklesu TT4 i FT4 běžnými metodami, po dysekvilibrační dialýze je ale FT4 zvýšený

Diagnostické schéma

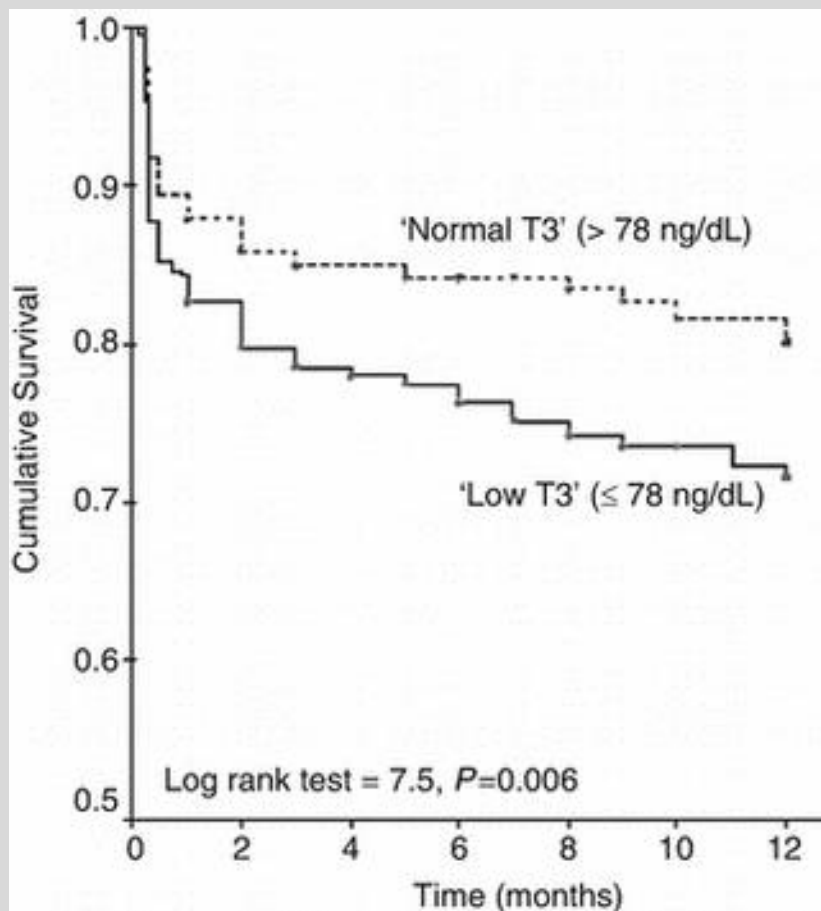
	TSH snížený pod 0,05	TSH snížený do 0,05	TSH normální	TSH zvýšený do 10	TSH zvýšený nad 10
FT4 snížený	3	2, 3	1	2, 4	4
FT4 normální	5	2	1	2	2, 6
FT4 zvýšený	5	5, 2	1	2, 6, 7, 8	6, 7, 8

	Porucha	Další diagnostika	Terapie
1	Žádná	0	0
2	NTIS	Opakovat testy po odeznění akutního stavu	0
3	NTIS + centrální hypothyreóza	Kortizol ranní	Experimentální ??? (hypotalamické peptidy, rhTSH)
4	Periferní hypothyreóza	TPOAb, UZ, kortizol ranní	LT4, hydrocortison, (T3 ???)
5	Periferní hypertyreóza	FT3, UZ, TPOAb, TRAK	Betablokátory, methimazol, kortikoidy
6	Laboratorní chyba, odběr po požití LT4	Opakovat testy	0
7	Centrální hypertyreóza	Opakovat testy, speciální diagnostika	Betablokátory, analoga somatostatinu, neurochirurgie
8	Genetické syndromy (RTH, FDH)	Opakovat testy, speciální diagnostika	Žádná

Praktický postup při testování tyreoidální funkce u kriticky nemocných

- Základní test je TSH a FT4
  - hsTSH s detekčním limitem $<0,01$
  - TT4?, LC/MS-MS?
- Většina pacientů s TSH 0,05-20 a normálním/nízkým FT4 bude eutyroidních
  - opakovat testy za 1-2 týdny
- 75 % pacientů s TSH $<0,05$ a vyšším FT4 bude mít tyreotoxikózu
  - doplnit FT3, protilátky, UZ a léčit (betablokátor, methimazol, prednison)
- Většina pacientů s TSH >20 a nižším FT4 bude mít hypotyreózu
  - doplnit protilátky, UZ, kortizol a léčit (levotyroxin, hydrocortison)
- Je-li snížený TSH i FT4, doplnit kortizol
  - centrální hypotyreóza?

Predikce mortality pomocí T4, T3 a kortizolu

- Všeobecný interní JIP
    - snížený T4:
      - 75 % senzitivita a 80 % specificita v predikci mortality
    - snížený T4 a zvýšený kortizol:
      - 100 % senzitivita a 81 % specificita v predikci mortality
- Arem et al. J Intensive Care Med, 1997*

- Koronární jednotky
    - snížený T3 silný prediktor mortality u srdečních chorob
- Gerdes et Iervasi, Circulation, 2010*

Klinické intervenční studie

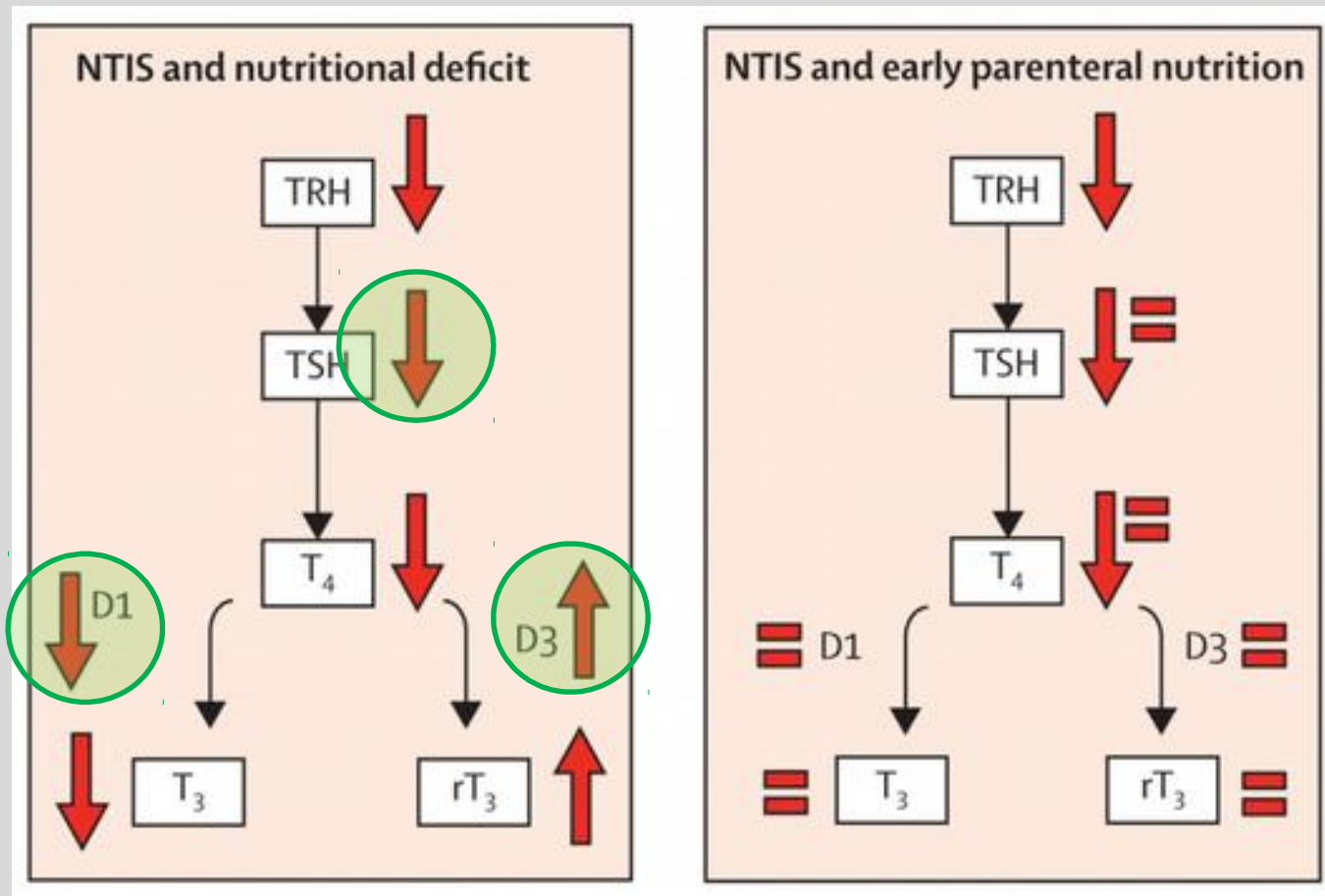
T4, T3, GHRH+TRH, selen, analoga tyreoidálních hormonů (DIPTA)

- pouze 7 z 20 studií sledovalo mortalitu
  - 5 neprokázalo nižší mortalitu, v jedné vyšší mortalita (i.v. LT4), DIPTA zhoršovala srd. selhání
- 1 studie u novorozenců ukázala nižší mortalitu po podávání 25 ug T4 a 5 ug T3

	RCT?	Participants	Intervention (duration)	Main outcomes	Beneficial or positive (endpoints)	Harmful?
Children after cardiopulmonary bypass surgery; age range from 2 days to 10-4 years (n=40) ¹¹	Yes	Children	2 µg/kg IV of T ₃ given on day 1 after surgery and 1 µg/kg given on day 2 for 12 days	Cardiac function, ICU measures	Yes	No
Premature newborns, born after <37 days of gestation (n=100) ¹²	No	Children	LT4 (25 µg/day) plus T ₃ (5 µg/day) given orally	Mortality	Yes	No
Premature newborns, born after >32 weeks of gestation (n=49) ¹³	Yes	Children	LT4, 10 µg/kg (IV) or 20 µg/kg (through nasogastric tube) for 21 days	Chronic lung disease, death, CNS damage, sepsis	No	No
Children <13 years with cessation of neurological function during assessment for organ recovery (n=17) ¹⁴	No	Children	Weight-based LT4 bolus followed by infusion	Vasopressor score	Yes	No
Protected critical illness (n=14) ¹⁵	Yes	Adults	TRH (1 µg/kg per h) IV for 3 days plus GHRP-2 (1 µg/kg per h) IV for 5 days	GH and TSH secretion, biochemical metabolism and metabolic variables	Yes	No
Critical illness (n=76) ¹⁶	Yes	Adults	GHRP-2 alone or in combination with TRH and GHRH (each peptide 1 µg/kg per h)	Synchrony among GH, TSH, and PRL release	Yes	No
Critical illness (n=40) ¹⁷	Yes	Adults	Combinations of GHRH, GHRP-2 (both 1 µg/kg), TRH (200 µg) given as bolus, time interval 8 h	Serum GH, TSH, T ₃ , and T ₄ concentrations	Yes	No
Protected critical illness (n=20) ¹⁸	Yes	Adults	Combinations of GHRH, GHRP-2, and TRH start with bolus (1 µg/kg) followed by 1 µg/kg per h (for two consecutive nights)	Serum hormone concentrations	Yes	No
Protected critical illness (n=17) ¹⁹	Yes	Adults	Combinations of GHRH, GHRP-2, and TRH (1 µg/kg per h of each), GnRH (0.1 µg/kg per 90 min) for 5 days	Serum hormone and metabolic marker concentrations	Yes	No
Elective coronary bypass surgery (n=80) ²⁰	Yes	Adults	T ₃ (125 µg/day) orally (7 days pre-operative until discharge)	Hemodynamic data, morbidity, mortality	Yes (hemodynamic values); No (morbidity, mortality)	No
Burn injury (n=18) ²¹	Yes	Adults	T ₃ (200 µg/day) orally or via nasogastric tube in four divided doses until wounds healed	Mortality, resting metabolic rate	No	No
Coronary bypass surgery (n=60) ²²	Yes	Adults	T ₃ (0.8 µg/kg) IV for 6 h	Operative outcome, morbidity, mortality	No	No
Coronary bypass surgery (n=100) ²³	Yes	Adults	T ₃ (20 µg/12 h) oral (48 h)	Serum T ₃ , hemodynamic variables, morbidity	No	No
High risk vascular heart surgery (n=50) ²⁴	Yes	Adults	T ₃ (20 µg/12 h) orally (24 h)	Vasopressor need	Yes	No
Patients in the ICU with low T ₄ concentrations (n=27) ²⁵	Yes	Adults	1.3 µg/kg bodyweight LT4 IV (2 weeks)	Mortality	No	No
Acute renal failure (n=19) ²⁶	Yes	Adults	LT4 infusion, 150 µg/20 mL every 12 h for 48 h	Percentage dialysis, percentage recovery, mortality	No	Possibly (increase mortality)
Idiopathic dilated cardiomyopathy (n=20) ²⁷	Yes	Adults	100 µg/day of LT4 for 3 months	Cardiac performance	Yes	No
Congestive heart failure (n=16) ²⁸	Yes	Adults	Thyroid hormone analogue DIPTA, two per day, maximum dose 360 mg/day	Composite congestive heart failure endpoints	No	Yes
Non-thyroidal illness syndrome after major trauma (n=11) ²⁹	Yes	Adults	Selenium (500 µg/day) with or without vitamins E and zinc supplement vs placebo (5 days)	Serum selenium levels, T ₄ levels, duration of mechanical ventilation	Yes (T ₄ and selenium plasma concentrations); uncertain (ventilation)	No
Patients with sepsis in the ICU (n=40) ³⁰	Yes	Adults	High dose selenium (118 µg/day for 3 days) followed by standard dose selenium-selenite (31.6 µg/day)	Serum selenium concentrations, oxidative damage values, need for renal replacement therapy	No	No

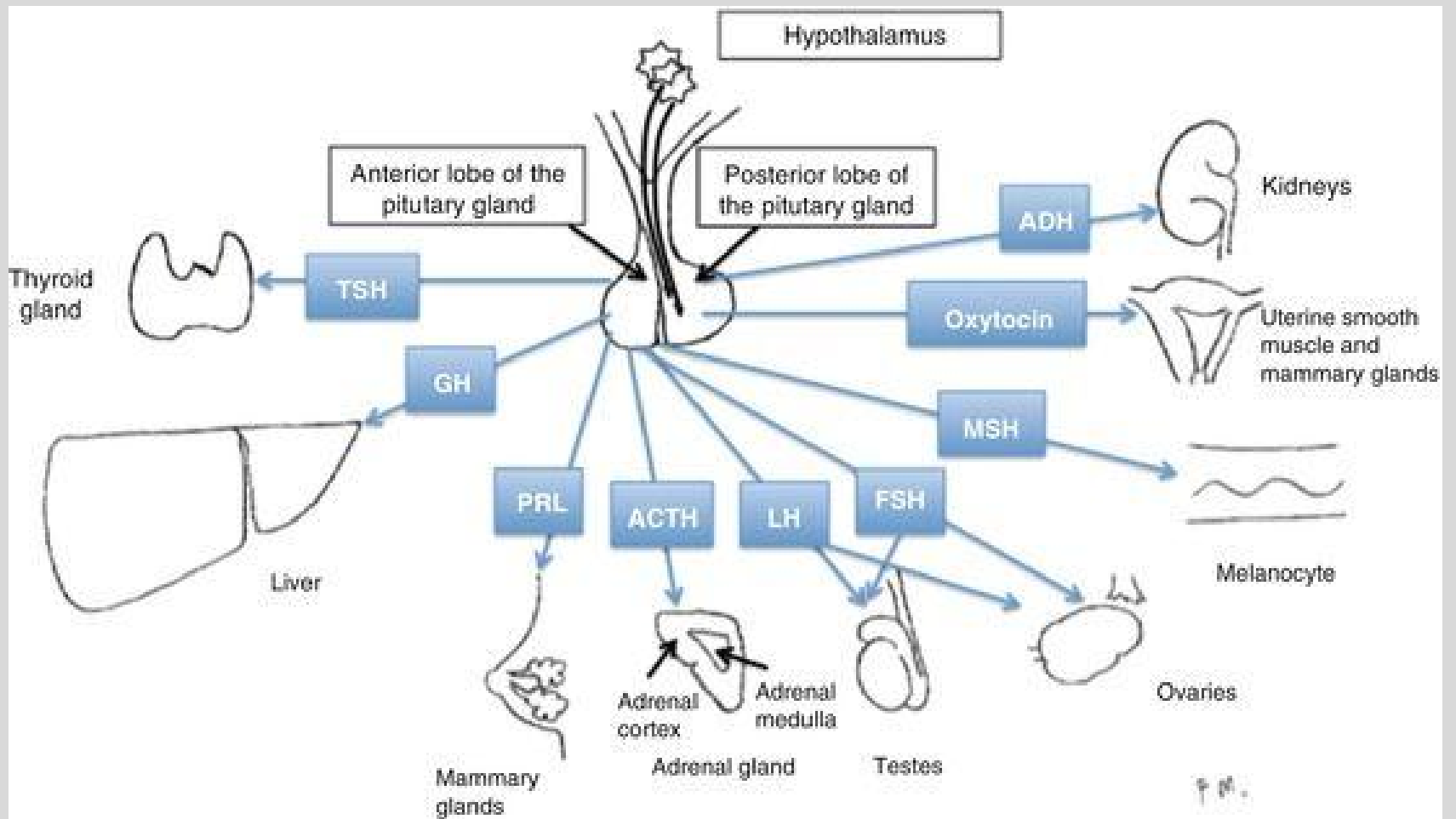
Časná parent. výživa sice rychleji normalizovala T3 a rT3, byla ale spojena s pomalejším uzdravováním a více komplikacemi

- snížení leptinu v séru při hladovění snižuje sekreci TRH

Závěr

- Tyreoidální testy se mají u kriticky nemocných vyšetřovat jen když je závažné podezření
  - po podání amiodaronu raději odložit screening TSH po odeznění akutního stavu
- Vyšetření všech tyr. parametrů (zejména FT4 a FT3) jsou v kritických stavech nespolehlivé
- Léčba NTIS tyr. hormony/analogy nebo hypotalamickými peptidy není podložena důkazy a není rutinně indikována
- Pokračovat v dosavadní léčbě funkčních poruch
- Nově se léčba většinou zahajuje až u TSH 0,05-20 při abnormálním FT4

ACTH : adrenocorticotropin hormone; ADH : antidiuretic hormone; FSH : follicle-stimulating hormone,
 GH : growth hormone; LH : luteinizing hormone; MSH : melanocyte-stimulating hormone ;
 PRL : prolactin; TSH : thyroid- stimulating hormone

Akutní psychiatrické stavy

- Akutní psychóza:
  - vzestup FT4
  - normální nebo suprimovaný TSH
- Deprese:
  - suprimovaný TSH
  - nízký, normální nebo i zvýšený T4
  - nízký T3

Amiodaron

- Není-li tyreopatie v anamnéze nebo klinické příznaky screeningové vyšetření (TSH) raději odložit po odeznění akutního stavu

Hladovění

- Leptin snižuje TRH a TSH
- Snížená aktivita D1
- Zvýšená aktivita D3